

LAB-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala, Lappeenranta
Sairaanhoitajakoulutus
Sairaanhoitaja AMK

Saila Jääreni ja Tero Karjunen

Hoitotyön opiskelijoiden kokemuksia tiimioppimisesta ammattitaitoa edistävssä harjoittelussa

Tiivistelmä

Saila Jäärni ja Tero Karjunen

Hoitotyön opiskelijoiden kokemuksia tiimioppimisesta ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa, 33 sivua, 2 liitettä

LAB-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysala, Lappeenranta

Hoitotyön koulutusohjelma

Sairaanhoitaja AMK

Opinnäytetyö 2020

Ohjaaja: Yliopettaja Päivi Löfman, LAB-ammattikorkeakoulu

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata hoitotyön opiskelijoiden kokemuksia tiimioppimismallista ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa opiskelijalähtöistä tietoa tiimioppimismallin kehittämiseksi. Opinnäytetyön aihe oli peräisin Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiltä (Eksote).

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisella eli laadullisella lähestymistavalla. Aineisto opinnäytetyötä varten kerättiin sähköisesti lähetetyillä avoimilla kysymyksillä. Kohderyhmänä toimivat tiimioppimismallin mukaisen harjoittelun suorittaneet LAB-ammattikorkeakoulun Lappeenrannan kampuksen sairaanhoitaja-, terveydenhoitaja- ja ensihoitajaopiskelijat.

Tuloksista ilmenee, että opiskelijoiden myönteisiä kokemuksia syntyy työparin kanssa yhdessä työskentelystä. Tiimioppimismalli antaa opiskelijoille mahdollisuuden ottaa harjoittelun aikana enemmän vastuuta sekä työskennellä itsenäisemmin. Pääasiassa itsenäinen ja vastuullinen työskentely nähtiin myönteisenä kokemuksena. Harjoittelun aikana riittämätön perehdytys ja huono työilmapiiri muodostavat kielteisiä kokemuksia. Enemmistö opiskelijoista mieltää, että harjoittelussa oli pääasiassa myönteisiä kokemuksia.

Tulevaisuudessa aihetta voitaisiin tutkia vertailemalla tiimioppimismallin mukaisen harjoittelun suorittaneiden ja perinteisen harjoittelun suorittaneiden opiskelijoiden kokemuksia keskenään. Tutkimuksen tuloksia voitaisiin myös hyödyntää vertailututkimuksessa tiimioppimismallin kehittämisen jälkeen.

Avainsanat: tiimioppimismalli, VOO-malli, sairaanhoitajaopiskelija, terveydenhoitajaopiskelija, ensihoitajaopiskelija, ammattitaitoa edistävä harjoittelu

Abstract

Saila Jääärni and Tero Karjunen

Nursing students' experiences of team learning in clinical training, 33 Pages, 2 Appendices

LAB University of Applied Sciences

Healthcare and Social Services, Lappeenranta

Degree Programme in Nursing

Bachelor's Thesis 2020

Instructor: Principal Lecturer, Dr. Päivi Löfman, LAB University of Applied Sciences

The purpose of this Bachelor's thesis was to find out what kind of experiences nursing students have from team learning during their advanced professional clinical practice. This study was commissioned by South Karelia Social and Health Care District (Eksote).

This thesis was a qualitative study. The data for this thesis was gathered by sending openended questions about the subject to nursing students of LAB university of Applied Sciences.

Based on the findings, nursing students have mostly positive experiences from team learning in clinical training. Taking more responsibility and being more independent mostly resulted in positive experiences. Lack of orientation and bad atmosphere at the work community created negative experience. Most of the students have more positive experiences than negative experiences.

In the future, the topic could be researched more by comparing students' experiences of team learning in clinical training and ordinary clinical training.

Keywords: Team learning -model, VOO-model, nursing student, public health nursing student, paramedic student, practical training

Sisällys

1	Johdanto	5
2	Hoitotyön opiskelija	6
3	Ammattitaitoa edistävä harjoittelu	7
3.1	Tietoa harjoittelusta	7
3.2	Oppiminen harjoittelussa	8
3.3	Opiskelijan ohjaaminen	9
3.4	Itseohjautuvuus harjoittelussa	10
3.5	Ammattitaidon kehittyminen harjoittelun aikana	10
4	Tiimioppimismalli	11
5	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	13
6	Opinnäytetyön toteutus	14
6.1	Opinnäytetyön suunnittelu	14
6.2	Aineistonkeruu ja analysointi	15
7	Tutkimustulokset	17
7.1	Kokemukset tiimioppimismallista	17
7.1.1	Myönteiset kokemukset	17
7.1.2	Kielteiset kokemukset	18
7.2	Kohdatut haasteet	18
7.3	Opiskelijan rooli	19
7.4	Kehitysideat	20
7.5	Tulosten arviointi	20
8	Eettiset näkökohdat	22
9	Pohdinta	23
9.1	Tulosten tarkastelu	24
9.2	Jatkotutkimusaiheet ja tulosten hyödyntäminen	25
	Lähteet	27

Liitteet

- Liite 1 Kyselylomake
- Liite 2 Luokitusten taulukko

1 Johdanto

Tiimioppimismalli eli VOO-malli otettiin ensimmäistä kertaa käyttöön LAB-ammattikorkeakoulussa (ent. Saimaan ammattikorkeakoulu) syksyllä 2017 Eksoten Juurakkokadun palvelukodissa. Ensimmäiseen tiimioppimismallin mukaiseen harjoitteluun osallistui kahdeksan sairaanhoitajaopiskelijaa, jotka työskentelivät työpareina neljän viikon mittaisen harjoittelujakson ajan. Harjoittelujakson aikana sairaanhoitajaopiskelijat vastasivat Juurakkokadun palvelukodin viiden asukkaan hoidosta. Tiimioppimismallia kehitetään ja laajennetaan koko ajan. (Sainio 2018.)

Sairaanhoitajaliiton vuonna 2017 teettämässä kyselyssä kävi ilmi, että yli 60 % vastanneista sairaanhoitajaopiskelijoista kokee hoitotyön lähiopetuksessa olevan puutteita olennaisissa asioissa. Kyselyn mukaan opiskelijat kokevat lähiopetusta olevan liian vähän, eikä kliinisiä taitoja opita tarpeeksi. Lähiopetuksen vähyyden vuoksi harjoittelupaikkojen merkitys korostuu opiskelijoiden kliinisten taitojen oppimisessa. Tämän vuoksi onnistuneet harjoittelukokemukset ovat ensiarvoisen tärkeitä opiskelijan ammattitaidon kehittymisen kannalta. (Hankonen 2017.)

Opiskelijoiden ohjaajien näkökulmasta katsottuna hoitotyön opiskelijat oppivat parhaiten, kun ohjaajat antavat opiskelijoiden tehdä mahdollisimman paljon asioita itse. Opiskelijoiden oppimisessa korostuvat opiskelijoiden ongelmanratkaisu ja itse tehdyt oivallukset. Ohjaajat havaitsivat opiskelijoiden oppimisessa edistystä, kun opiskelijat saavat vastuuta ja tehtäviä sopivissa määrin. (Tiainen 2017, 78-79.) Tiimioppimismallin mukaisessa harjoittelussa korostuu opiskelijan itsenäinen, mutta sopivasti valvottu työskentely. Itsenäisessä työskentelyssä juuri näitä oppimista edistäviä oivalluksia pääsee syntymään.

Aihe on mielestämme tärkeä, koska hoitotyön opintojen aikana suoritettavat harjoittelut ovat monelle opiskelijalle ensikosketus käytännön hoitotyöhön. Onnistuneet harjoittelukokemukset tukevat opiskelijan ammatillista kasvua ja kehitystä. Tulevina terveydenhuollon ammattilaisina koemme opiskelijoiden ohjaamisen tärkeäksi osaksi tulevaa ammattia. Jokaisella opiskelijalla tulisi olla mahdollisuus saada laadukasta ja tarkoituksellista opiskelijaohjausta. Perehtymällä aiheeseen henkilökohtaisesti pystyimme kehittämään valmiuksiamme tulevaisuuden opiskelijoiden ohjaamiseen.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata LAB-ammattikorkeakoulun hoitotyön opiskelijoiden omakohtaisia kokemuksia tiimioppimismallista ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa opiskelijälähtöistä tietoa tiimioppimismallin kehittämiseksi. Opinnäytetyöstä saatua tietoa voivat hyödyntää tiimioppimismallin kehittämiseen muun muassa harjoitteluita ohjaavat opettajat ja harjoitteluissa toimivat yksiköt.

Opinnäytetyö toteutetaan sähköisenä avoimena kyselynä Webropol-sivustoa hyödyntäen. Kysymykset muodostetaan tutkimuskysymysten perusteella. Avoin kysely toimii hyvin aineistonkeruun menetelmänä, sillä kysymyksiin voi vastata vapaamuotoisesti. Näin ollen vastaaja pystyy kuvaamaan omia harjoitteluista saatuja kokemuksiaan avoimesti ja omin sanoin, niin etteivät vastaukset olleet ennalta määriteltyjä. Näin ollen kysymyksistä saatua tietoa tulee enemmän.

2 Hoitotyön opiskelija

Tässä opinnäytetyössä hoitotyön opiskelijoilla tarkoitetaan LAB-ammattikorkeakoulun Lappeenrannan kampuksen sairaanhoitaja-, terveydenhoitaja- ja ensihoitajaopiskelijoita.

Sairaanhoitajan tutkinnon opetussuunnitelma vastaa EU:n asettaman standardin mukaista sairaanhoitajan osaamista. Tutkinnon suorittaneella sairaanhoitajalla on pätevyys työskennellä muissa EU-maissa. Sairaanhoitajan perusosaamisen opinnot ovat 180 opintopistettä sekä lisäksi tutkintoon kuuluu 30 opintopistettä ammatillisia täydentäviä opintoja. Tutkinnon laajuus on yhteensä 210 opintopistettä. (Saimaan ammattikorkeakoulu 2020b.)

Terveydenhoitajakoulutuksen opetussuunnitelmaan kuuluu perusopinnot, ammattiopinnot, vapaasti valittavat opinnot, harjoittelut, kehittämistehtävä sekä opinnäytetyö. Tutkinnon laajuus on yhteensä 240 opintopistettä. Terveydenhoitajan tutkintoon sisältyy myös yleissairaanhoitajan opinnot. (Saimaan ammattikorkeakoulu 2020a.)

Ensihoitajakoulutuksen opetussuunnitelmaan kuuluu perusopinnot, ammattiopinnot, vapaasti valittavista opinnot, harjoittelut ja opinnäytetyö. Tutkinnon laajuus

on yhteensä 240 opintopistettä. Ensihoitajan tutkintoon sisältyy myös yleissairaanhoitajan opinnot. (Saimaan ammattikorkeakoulu 2020c.)

3 Ammattitaitoa edistävä harjoittelu

Terveystieteiden tutkinnosta 85 opintopistettä eli noin 55 viikkoa koostuu ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta. Sairaanhoitajan ja ensihoitajan tutkinnoista 75 opintopistettä eli noin 50 viikkoa koostuu ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta. Ammattitaitoa edistävät harjoittelut on jaoteltu orientoivaan harjoitteluun, ammatillisiin harjoitteluihin sekä syventävään harjoitteluun. Sairaanhoitajan ja ensihoitajan tutkintoihin kumpaankin kuuluu yksi syventävä harjoittelu, kun taas terveydenhoitajan tutkintoon niitä kuuluu kaksi. (Saimaan ammattikorkeakoulu 2020a; Saimaan ammattikorkeakoulu 2020b; Saimaan ammattikorkeakoulu 2020c; LAB-ammattikorkeakoulu 2020.)

3.1 Tietoa harjoittelusta

Ammattitaitoa edistävät harjoittelut muodostavat suuren osan hoitotyön opinnoista. Sosiaali- ja terveystieteiden harjoittelut etenevät opetussuunnitelman mukaisesti järjestyksessä orientoiva, ammatillinen ja syventävä harjoittelu. Harjoittelut ovat olennainen osa alan koulutusta ja ammattiin valmistautumista. Harjoitteluiden pituudet ja sisällöt ovat alakohtaisia. Harjoittelut voidaan suorittaa joko kotimaassa tai ulkomailla. Kaikki harjoittelut toteutetaan aina ohjatusti, tavoitteellisesti sekä arvioitavasti. Ammattitaitoa edistävän harjoittelun tavoitteena on edistää ja perehdyttää opiskelijaohjatusti erityisesti ammattiopintojen kannalta keskeisiin käytännön työtehtäviin. Lisäksi tavoitteena on oppia soveltamaan käytännön tietoa ja taitoa työelämässä. (LAB-ammattikorkeakoulu 2020.)

Ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta on ennestään olemassa useita tutkimuksia. Aiheesta on tehty useita opinnäytetöitä (Puhakainen 2017; Kärkkäinen 2016), pro gradu –tutkielmia (Mölsä 2000; Tanskanen 2005) sekä lisensiaattitöitä (Kalpio 2007). Ammattitaitoa edistäviä harjoitteluja on tutkittu myös opiskelijoiden kokemuksista ohjaamiseen liittyen (Björkholm 2012) sekä projektimuotoisena tehdyn harjoittelun kokemukseen liittyen (Hyppänen 2017).

Tutkimustuloksista voitiin huomata, että esimerkiksi opiskelijoiden perehdyttämisessä olisi parantamisen varaa, mutta saatu ohjaus oli ollut kuitenkin pääsääntöisesti hyvää ja positiivista. Toisaalta huomattavaa oli myös se, että opiskelijan positiiviseen harjoittelukokemukseen vaikuttivat esimerkiksi ohjaajan oma-aloitteisuus. Tämä siksi, että tietyt oppimista edistävät ja hyödylliset asiat harjoittelujakson kannalta olisi toivottu tulevan ohjaajalta itseltään ilman, ettei aina olisi tarvinnut välttämättä erikseen kaikkea kysyä. Myös hyvän henkilökemian opiskelijan ja sairaanhoitajan välillä ja hyvät vuorovaikutustaidot koettiin olevan oppimista edistävä tekijä. (Björkholm 2012. 16-17.) Hyvänä ja positiivisena asiana pidettiin lisäksi, että harjoitteluita on monipuolisesti erilaisissa paikoissa, sillä niin saa parhaiten oman näkemyksen erilaisista suuntautumisvaihtoehdoista. (Kärkkäinen 2016, 25.)

Nämä seikat vaikuttivat myös päinvastoin, esimerkiksi ohjaajan välinpitämättömyys, huono henkilökemia ja ammattitaidottomuus heikensi oppimista ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa. Tutkimuksesta voitiin huomata myös se, että harjoitteluyksikön negatiiviseen vaikutukseen vaikuttivat kiire, huono ilmapiiri harjoittelupaikassa ja ulkopuoliseksi jääminen työyhteisössä. (Björkholm 2012, 17-19.) Kuitenkin ohjaajan ja työyhteisön kohtelu opiskelijaa kohtaan on ollut pääsääntöisesti melko hyvää, vaikkakin opiskelijan kohtelu kollegana ei toteudu yhtä hyvin. (Kärkkäinen 2016, 18.) Selvisi myös, että opiskelijat toivovat enemmän käytännön harjoittelua koululla, sillä monet oppivat parhaiten oppimisen kannalta tärkeät asiat käytännön työtä tekemällä.

3.2 Oppiminen harjoittelussa

Teoriaan pohjautuvaa tietoa opitaan pääasiallisesti oppilaitoksessa. Harjoittelun aikana opiskelija saa mahdollisuuden soveltaa koulussa opittua teoretietoa työelämässä vastaan tuleviin tilanteisiin ja käytäntöihin. Tätä kutsutaan työssäoppimiseksi. Työssäoppiminen on oikeissa työtilanteissa tapahtuvaa tarkoituksellista kokemusten, toimintojen ja ajatteluprosessien oppimista. Harjoitteluissa tapahtuva oppiminen on vastakohta oppilaitoksessa tapahtuvalle oppimiselle. (Hulkari 2006, 26-27.)

Harjoittelussa tapahtuvan työssäoppimisen tavoitteena on opiskelijan ammattitaidon kehittyminen sekä työelämään valmistautuminen. Oppilaitoksessa opittu teoria tieto ja harjoittelussa opittu käytännön taito täydentävät toisiaan oppimisprosessin aikana. Harjoittelun oppimisen laatuun vaikuttavat muun muassa opiskelijan ja ohjaajan välinen ohjaussuhde sekä ohjaajan sitoutuminen ohjaamiseen. (Hulkari 2006, 32, 35.)

Harjoittelulle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen vaatii opiskelijalta valmiutta työpaikalla oppimiseen. Oppilaitoksen tulisi valmistella opiskelijaa harjoittelupaikassa oppimiseen, sillä oppimistyyli eroaa oppilaitoksessa tapahtuvasta oppimisesta. Harjoitteluyksiköiden ohjaajilla on tietyt odotukset opiskelijoiden oppimistyyleistä. Opiskelijoilta odotetaan aktiivisuutta, oppimismotivaatiota sekä itseohjautuvuutta. (Hulkari 2006, 164.)

3.3 Opiskelijan ohjaaminen

Ohjaus on keskeinen ja merkittävä tekijä hoitotyönkoulutuksen harjoittelussa. Se on monitieteinen tiedonala, joka perustuu psykologiaan ja kasvatustieteisiin. Ohjaamista joko tutkitaan tai käytetään toimintamuotona useilla eri tieteenaloilla. Ohjausta käsitteenä kuvataan aktiivisena sekä tavoitteellisena toimintana, johon liittyy ohjaajan ja ohjattavan vuorovaikutus näiden välisessä ohjaussuhteessa. (Tiainen 2017, 15-16.)

Opiskelijan ohjaustilanteet ovat vuorovaikutustilanteita, joissa kokeneempi asiantuntija kohtaa noviisin opiskelijan. Sekä ohjaajaa että opiskelijaa ohjaavat omat tavoitteet ja tehtävät. Ohjaajan tavoitteena on tehdä omaa perustyötään sekä sen ohella tämän tehtävänä on opiskelijan oppimisen tukeminen ja edistäminen. Oletuksena opiskelijan tehtävistä on ohjausvuorovaikutukseen osallistuminen oman oppimisen ja kehittymisen edistämiseksi. Ohjausvuorovaikutus on ohjaajan ja opiskelijan yhdessä rakentama aktiivinen prosessi, jota ohjaavat opiskelijan koulutukselle asetetut tavoitteet. Koulutuksen tavoitteet ovat osa koulutusalan opetussuunnitelmaa. Harjoittelun aikaisten oppimistilanteiden tulisi pohjautua näihin tavoitteisiin, mutta tosiasiaassa toteutuvat ohjaustilanteet ovat hyvin erilaisia ja vaihtelevia. (Vänskä, Laitinen-Väänänen, Kettunen & Mäkelä 2011, 146-148)

Ohjaussuhde muodostuu opiskelijan ja ohjaajan välisestä vuorovaikutuksesta. Ohjaamiseen kuitenkin tarvitaan muutakin kuin pelkästään vuorovaikutusta. Koska ohjaus on aktiivista ja tavoitteellista toimintaa, tulisi ohjauksessa aina pyrkiä kohti asetettua tavoitetta kohti. Ohjaamisessa pyritään välttämään suoran tiedon ja valmiiden ratkaisujen antamista opiskelijalle, jolloin opiskelija saa osallistua aktiivisesti ongelmanratkaisuun ja uuden omaksuntaan. (Tiainen 2017, 17.)

3.4 Itseohjautuvuus harjoittelussa

Itseohjautuminen käsitteenä kuvaa henkilön kykyä omaehtoiseen toimintaan ilman ulkopuolista ohjaamisen tai kontrollin tarvetta. Itseohjautuminen vaatii henkilöltä motivaatiota toimia omaehtoisesti sekä tavoitteen, jota kohti tämä pyrkii. Tämän lisäksi henkilö tarvitsee tavoitteen saavuttamiseen vaadittavan osaamisen. Ilman näitä ominaisuuksia henkilön itseohjautuvuus ei toteudu. (Martela & Jarenko 2017, 12.)

Itseohjattuun oppimiseen liittyy opiskelijan ja ohjaajan välinen oppimiskumppanuus. Oppimiskumppanuudessa ohjaaja ja opiskelija ovat tasavertaisessa suhteessa. Ohjaajan pyrkimyksenä on kannustaa ja rohkaista opiskelijaa oppimaan eikä vain jakaa suoraa tietoa opiskelijalle. Olennainen osa opiskelijan itseohjautuvuutta on opiskelijan kasvu vastuullisuuteen ja vapauteen. Tarjotun opetuksen tulisi olla vastuullisuutta edistävää yksilön oikeuksia ja velvollisuuksia kunnioittaen. (Löfman 2014, 17-18.)

3.5 Ammattitaidon kehittyminen harjoittelun aikana

Tärkeimpänä harjoittelussa tapahtuvassa hyvässä oppimisessa pidettiin erityisesti "ahaa-elämyksiä", oivaltamista ja ymmärtämistä. Erityisesti tärkeänä pidettiin, että opiskelija sisäistää oppimiaan asioita harjoittelun aikana. Kun opiskelija pääsee itse tekemään ja oivaltamaan, se auttaa oppimaan, kun vastauksia ei anneta valmiiksi. Esimerkiksi tämä koettiin oppimisen kannalta tärkeäksi. (Tiainen 2017, 72.) Toisena tärkeänä asiana nähtiin teorian ja käytännön yhdistyminen opiskelijan oppimisen kannalta, niin että niitä osataan hyödyntää oppimisen kannalta oikein. Opiskelijoiden tavoitteiden asettaminen koettiin hyvänä asiana,

sillä niiden avulla voitiin seurata opiskelijan kehittymistä harjoittelun aikana. (Tiainen 2017, 73-74.)

Kaiken kaikkiaan näkemyksissä huomattiin, että opiskelijan oivaltaminen, ymmärtäminen ja asioiden sisäistäminen harjoittelussa koettiin oppimisen kannalta merkittäviksi seikoiksi, jotka edistivät oppimista. Vuorovaikutus opiskelijan ja ohjaajan välillä korostui ja erityisesti se, että opiskelija saa mahdollisuuden toimia itsenäisesti, nähtiin hyvänä asiana oppimisen edistämisen kannalta. Lisäksi erityisesti kannustaminen ja palautteen antaminen korostuivat ja ne koettiin tärkeiksi elementeiksi oppimisen edistämisessä. (Tiainen 2017, 82-83.)

Opiskelijan ammattitaitoa heikentäviä ominaisuuksia ovat esimerkiksi motivaation ja kiinnostuksen puute harjoittelussa, haluttomuus oppia ja sisäistää asioita. Opiskelija, joka ei osaa määritellä tavoitteitaan tai on muuten sulkeutunut tai epäluotettava koettiin vaikeaksi ohjaamisen ja oppimisen kannalta. (Tiainen 2017, 104.) Myös opiskelijat, joilla on esimerkiksi lähihoitajan koulutus, saatettiin kokea itseään jopa kokeneemmaksi ja tällöin saattoi tulla tuntemus, että opiskelija on pätevämpi kuin ohjaaja. (Tiainen, A. 2017. 105.) Nämä seikat huomioiden opiskelijan oppiminen on haasteellista, sillä opiskelijan ohjaaminen vaikeutuu. (Tiainen 2017, 106-107.)

Harjoittelun aikana opiskelijan ammattitaito ja asiantuntijuus kehittyvät. Opiskelijat pääsevät seuraamaan, avustamaan ja itse tekemään tehtäviä oikeassa työympäristössä. Harjoittelussa oppiessaan opiskelija pääsee yhdistelemään ammatin kannalta olennaisia käytännön taitoa ja teoriaa. (Vänskä, Laitinen-Väänänen, Kettunen & Mäkelä 2011, 143.)

4 Tiimioppimismalli

Tässä opinnäytetyössä tiimioppimismallilla tarkoitetaan VOO – Vastuuta Ottamalla Opit -mallin mukaan toteutettua harjoittelua. Englanniksi mallista puhutaan nimellä team learning. VOO on vuonna 2012 opetushallituksen käynnistämä hanke. Tiimioppimismalli pohjautuu hollantilaiseen Learning department oppiympäristömalliin. Hanke tavoittelee opiskelijoiden itseohjautuvuutta, ammatillisten

taitojen sekä itsenäisen työskentelyn mahdollistamista. (Sainio 2018; Kanta-Hämeen keskussairaala 2019; Ivanoff-Lahtela 2020.)

Tiimioppimismallissa ensimmäisen viikon aikana opiskelijat perehtyvät harjoitteluyksikköön ja sen tapoihin. Perehdytysviikon jälkeen opiskelijat aloittavat työskentelyn pareittain ja ohjaaja toimii taustalla opiskelijoiden tukena. Harjoittelun edetessä opiskelijat ottavat enemmän vastuuta ja siirtyvät asteittain kohti itsenäisempää työskentelyä. Vaikka harjoittelun aikana opiskelijat tekevät itsenäistä työskentelyä asiakkaiden tai potilaiden kanssa, säilyy yhä vastuu asiakas- ja potilasturvallisuuden toteutumisesta yhä ohjaajalla. Harjoittelumallia hyödyntämällä pyritään lisäämään harjoittelupaikkojen määrää hoitotyön opiskelijoille sekä samalla taata opiskelijoille laadukkaampia kokemuksia harjoittelusta. (Sainio 2018; Kanta-Hämeen keskussairaala 2019; Ivanoff-Lahtela 2020.)

Perinteisen mallin mukaan toteutuvassa harjoittelussa yksikkö valitsee opiskelijalle harjoittelun ajaksi tyypillisesti yhden tai kaksi ohjaajaa, joiden mukana opiskelija kulkee koko harjoittelun ajan. Tiimioppimismalli korostaa opiskelijoiden mahdollisuutta pohtia ja ratkaista eteen tulevia haasteita yhdessä sen sijaan, että ohjaaja tekisi asiat opiskelijan puolesta. Mallin tavoitteena on asteittain kehittää opiskelijoiden klinisiä taitoja, omatoimisuutta, itsenäisyyttä sekä ongelmanratkaisu taitoja. (Sainio 2018; Kanta-Hämeen keskussairaala 2019; Ivanoff-Lahtela 2020.)

Tiimioppimis- tai moduuliharjoittelumallin mukaisesti toteutettuja harjoitteluita on tutkittu opiskelijoiden ohjaamisen näkökulmasta (Luuppala, Asikainen & Kerilahti 2018) sekä harjoittelukokemusten näkökulmasta (Patama & Seppänen 2017; Syrjänen, Mikonmaa & Herlevi 2018).

Moduuliharjoitteluista saadut tulokset osoittivat, että esimerkiksi harjoittelun alussa kahden päivän perehdytys oli riittävää. Varsinkin, kun harjoitteluyksikön rutiinit ja rytmi tulivat tutuiksi, oli helpompi toimia itsenäisemmin potilaiden kanssa. Moduuliharjoittelun koettiin antavan opiskelijoille enemmän valmiuksia ja rohkeutta toimia itsenäisemmin. Kaikkiaan moduuliharjoittelu koettiin posi-

tiiviseksi ja opettavaiseksi kokemukseksi. Kehitettävää löytyi palautteen antamisessa ja arvioinnissa, sillä esimerkiksi palautetta opiskelijan toiminnasta yksilönä ja ryhmänä toivottiin enemmän. (Luuppala, Asikainen & Kerilahti 2018, 18.)

VOO-ohjausmallista tehty tutkimus osoitti opiskelijoiden kokevan, että heidät otettiin huomioon yksilöinä ja heidän oppimistaan pidettiin tärkeänä asiana. Perehtymispäivät koettiin hyödyllisiksi oppimisen kannalta ja niihin oltiin tyytyväisiä. Ohjausmalli koettiin hyvänä erityisesti palautteen antamisen kannalta, sillä sitä saatiin enemmän kuin perinteisellä ohjausmallilla. (Patama & Seppänen 2017, 20.) Myös vastuuta koettiin saatavan opiskelijana enemmän. Koettiin myös, että oppimistilanteita oli sopiva määrä, ja ne olivat monipuolisempia. Itsenäisyyden tuoma vastuu oli opiskelijoiden mielestä opettavaisempaa, koska he joutuivat enemmän miettimään ja perustelemaan tekemistään. (Patama & Seppänen 2017, 21.) Toisaalta kielteisiä kokemuksia koettiin niin ikään palautteen antamisessa ja arvioinnissa yksilöllisyyden ja sen rakenteellisuuden osalta. Ohjaajan vaihtuminen ja kielteinen suhtautuminen ohjausmalliin koettiin negatiiviseksi suhteessa oppimisen edistymiseen, sillä osa ohjaajista oli tietämättömiä ohjausmallista ja perehtyminen siihen oli puutteellista. (Patama. & Seppänen 2017, 25-26.)

5 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata hoitotyön opiskelijoiden kokemuksia tiimioppimismallista ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa opiskelijalähtöistä tietoa tiimioppimismallin kehittämiseksi. Saatua tietoa voi hyödyntää tiimioppimismallin kehittämiseen muun muassa harjoitteluita ohjaavat opettajat ja harjoitteluissa toimivat yksiköt.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset:

1. Millaisia myönteisiä ja kielteisiä kokemuksia hoitotyön opiskelijoilla on tiimioppimismallista harjoittelussa?
2. Millaisia haasteita hoitotyön opiskelijat ovat kohdanneet tiimioppimismallin mukaisen harjoittelun aikana?

3. Millainen hoitotyön opiskelijan rooli oli tiimioppimismallin mukaisesti toteutetussa harjoittelussa?
4. Miten hoitotyön opiskelijat haluaisivat kehittää tiimioppimismallin mukaisesti toteutettua harjoittelua?

6 Opinnäytetyön toteutus

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisella eli laadullisella lähestymistavalla, sillä tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata hoitotyön opiskelijoiden yksilöllisiä kokemuksia tiimioppimismallista. Kvalitatiivinen lähestymistapa sopi tähän opinnäytetyöhön, sillä jo olemassa olevaa tietoa tiimioppimismallista oli vähän. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tavoitteena on usein jonkin ilmiön ymmärtäminen, ei tilastollisten yhteyksien etsiminen. Tämä mahdollisti sen, ettei tutkimusaineiston tarvitse välttämättä olla suuri ja silloin yksikin tapaus voi riittää. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 49-50.)

Kvalitatiiviseen menetelmään liittyy useita erilaisia lähestymistapoja sekä menetelmiä aineistonkeruuhun ja analysointiin, joten se ei ole pelkästään yhdenlainen tutkimustapa. Kvalitatiivisia tutkimuksia yhdistää eletävän ja koettavan maailman tutkiminen. Menetelmän keskiössä ovat moninaisin tavoin ilmenevät merkitykset. Tyypillisesti kvalitatiiviset tutkimukset ovat aineistolähtöisiä, mutta tutkimusotteet eivät rajoitu tietynkaltaisiin aineistoihin. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 5-6.)

6.1 Opinnäytetyön suunnittelu

Opinnäytetyöprosessi aloitettiin aiheen valinnalla keväällä 2018. Aihe opinnäytetyötä varten saatiin Eksotelta ja valintaan päädyttiin yksimielisesti. Valintaa tehdessään opinnäytetyöntekijöillä ei ollut omakohtaisia kokemuksia tiimioppimismallista, mutta aihe koettiin kiinnostavaksi ja ajankohtaiseksi. Opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa aikomuksena oli sisällyttää siihen myös ammattiopisto Sammon tiimioppimismallin mukaiseen harjoitteluun osallistuneet lähihoitajaopiskelijat. Kohderyhmä rajattiin Lappeenrannan kampuksen opiskelijoihin ennen

Saimaan ammattikorkeakoulun ja Lahden ammattikorkeakoulun yhdistymistä LAB-ammattikorkeakouluksi.

Opinnäytetyön suunnittelun aikana kohderyhmäksi rajattiin tiimioppimismallin mukaisen harjoittelun käyneet LAB-ammattikorkeakoulun sairaanhoitaja-, ensihoitaja ja terveydenhoitajaopiskelijat. Kohderyhmään valikoituneet opiskelijat olivat aloittaneet opintonsa vuosina 2018 ja 2019. Kyselylomake lähetettiin sähköpostitse yhteensä 13 ryhmän vanhimmalle, jotka välittivät sähköpostin ryhmiensä opiskelijoille. Näistä ryhmistä kahdeksan ryhmää oli sairaanhoitajaopiskelijoita, kolme ryhmää terveydenhoitajaopiskelijoita ja kaksi ryhmää ensihoitajaopiskelijoita. Vastausaikaa kyselylomakkeeseen oli yhden kuukauden ajan. Vastausajan aikana vastaajat avasivat kyselyn 31 kertaa. Vastauksia kyselylomakkeeseen saatiin kolme. Vastauksista ei käy ilmi, mihin ryhmään vastanneet opiskelijat kuuluivat tai mitä hoitotyön alaa he opiskelevat.

Suunnitteluvaiheen alkupuolella huomattiin, että jo olemassa olevaa tietoa tiimioppimismallista on saatavilla niukasti. Tämän seikan huomioon ottaen opinnäytetyön aihe oli haastava ja siihen vaadittava tiedonhankinta vaati runsaasti aikaa ja perehtymistä.

Opinnäytetyön suunnitteluprosessin aikana tapasimme aina tarpeen tullen opinnäytetyötä ohjaavan opettajan Päivi Löfmanin kanssa. Ohjaavan opettajan lisäksi tapasimme tiimioppimismallin mukaisesti useita harjoitteluita ohjanneen lehtori Titta Sainion kanssa. Tapaamiset ohjaavan opettajan kanssa toteutettiin puhelimitse tai LAB-ammattikorkeakoulun Lappeenrannan kampuksen tiloissa.

6.2 Aineistonkeruu ja analysointi

Aineiston lähtökohtana oli tutkimuskysymykset, joiden perusteella valittiin aineistonkeruun menetelmä. Aineistonkeruun menetelmänä toimivat avoimet kysymykset, joilla saatiin kerättyä opinnäytetyön kannalta tarpeellinen aineisto. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 47-49.) Avoimet kysymykset koettiin hyväksi menetelmäksi, sillä vastaajat saivat näin vapauden vastata kysymyksiin halumallaan tavalla.

Avoimet kysymykset muodostettiin tutkimuskysymysten pohjalta. Kysymyksistä muodostettiin Webropolin kyselylomake (Liite 1). Webropolin kautta kysymykset pystyttiin toimittamaan kohderyhmälle linkkinä sähköpostitse. Kuukauden mittaisen vastausajan päätyttyä vastaukset saatiin kerättyä yhteen helposti. Kysymyksiä oli yhteensä 10, joista yhdeksän oli avoimia kysymyksiä ja yksi oli monivalintakysymys. Avoimet kysymykset sopivat opinnäytetyöhön hyvin, koska kysymyksiin pystyi vastaamaan vapaasti, eivätkä vastaukset olleet ennalta määritettyjä. Kysymysten avoimuus sopi hyvin laadulliseen tutkimukseen.

Avoimien kysymysten etuna oli, että vastaajilla oli mahdollisuus vastata niihin vapaasti ja omin sanoin. Näin ollen pystyimme saamaan vastauksista enemmän tietoa. Suljetut ja ennalta määritetyt kysymykset eivät olisi sopineet aineistonkeruun menetelmäksi, koska tarkoituksena on kuvata hoitotyön opiskelijoiden yksilöllisiä kokemuksia. Sähköisesti lähetettyjen kysymysten etuna oli myös aika ja paikka, sillä vastaajat pystyivät vastaamaan kysymyksiin mistä ja milloin vain.

Kyselylomakkeeseen saadut vastaukset analysoitiin induktiivisesti eli aineistolähtöisesti. Induktiivisessa lähestymistavassa tutkimuksen pääpaino on aineistossa. Induktiiviselle lähestymistavalle on ominaista, ettei tutkimuksen lähtökohtana ole tietyn teorian tai hypoteesin testaaminen. Tutkimusta ei kuitenkaan ole mahdollista toteuttaa absoluuttisen aineistolähtöisesti, koska puhdas induktiivinen päätely on pelkkien havaintojen kuvaamista ilman tutkijan ennakkokäsitystä ilmiöstä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Kysymysten vastausajan päättymisen jälkeen saatu aineisto kerättiin yhteen analysoinnin helpottamiseksi. Tulokset esitettiin tutkimuskysymysten mukaan. Saadut vastaukset käytiin systemaattisesti läpi useita kertoja. Vastaukset pelkistettiin ja niistä etsittiin yhteneväisyyksiä. Yhteneväisyyksistä muodostettiin alaluokkia, jotka sijoiteltiin pääluokkien alle. Luokittelun selkeyttämiseksi niistä muodostettiin taulukko (Liite 2). Analysoidun aineiston pohjalta muodostettiin päätelmiä opiskelijoiden kokemuksista.

7 Tutkimustulokset

Tässä osiossa käsitellään aineistosta saatuja tuloksia.

7.1 Kokemukset tiimioppimismallista

Enemmistö kysymyksiin vastanneista olivat sitä mieltä, että harjoittelun aikana oli enimmäkseen myönteisiä kokemuksia. Vähemmistö vastanneista koki myönteisiä ja kielteisiä asioita olleen harjoittelun aikana yhtä paljon. Yksikään vastanneista ei kokenut harjoittelun aikana olleen enimmäkseen kielteisiä asioita.

7.1.1 Myönteiset kokemukset

Kaikista vastauksista nousi esiin myönteisenä kokemuksena yhteistyö työparin kanssa. Pääasiassa yhdessä työskentely koettiin miellyttäväksi ja työpariin oli helppo tukeutua. Työparin kanssa pystyi jakamaan jo aiemmin saatua työkokemusta ja samalla oppimaan tältä uutta. Yhdessä oppimisen nähtiin opettavan huomattavasti enemmän tavanomaisen harjoittelun oppimiseen verrattuna. Lisäksi toisen opiskelijan kanssa työskentely oli ohjaajan kanssa työskentelyä rennommaksi.

Valtaosa vastanneista koki, että yksikössä samaan aikaan olevien opiskelijoiden välillä vallitsi hyvä ryhmähenki. Opiskelijoiden välinen positiivinen ilmapiiri auttoi jaksamaan harjoittelussa. Muilta harjoittelua suorittavilta opiskelijoilta pystyttiin myös tarpeen tullen hakemaan tukea.

Ohjaajan sijaan toisen opiskelijan kanssa työskentelyn nähtiin olevan opettavaisempaa, koska työparin kanssa oltiin tasavertaisia. Osa vastanneista myös koki, että tasavertaisuuden vuoksi opiskelijoiden välille ei syntynyt kilpailunomaista suhdetta. Yhteistyösuhteessa opiskelijat pääsivät opettamaan toinen toistaan. Toisen opiskelijan kanssa työskennellessä ongelmanratkaisuun jouduttiin käyttämään enemmän aikaa. Yhdessä pohtimisesta koettiin oppivan enemmän verrattuna tilanteeseen, jossa ohjaaja suoraan kertoo vastauksen.

7.1.2 Kielteiset kokemukset

Kielteisiä kokemuksia syntyi riittämättömästä perehdytyksestä sekä ohjaajan puuttumisesta. Perehdytysviikolla ohjaaja saattoi vaihtua joka päivä, eikä uusi ohjaaja ollut perillä mitä opiskelijoille oli jo opetettu. Osa opiskelijoista koki, etteivät kaikki ohjaajat olleet yhtä kiinnostuneita opiskelijoiden ohjaamisesta. Näiden asioiden koettiin tekevän perehdytysviikosta rikkonaisen, minkä koettiin vaikuttavan koko harjoittelun onnistumiseen.

Rikkonaisen perehdytysviikon jälkeen osa opiskelijoista koki, etteivät olleet valmiita työskentelemään ilman ohjaajaa. Opiskelija kokivat, ettei perehdytyksen jälkeen kaikki toimintamallit eivät olleet opiskelijoille selkeitä. Tämän lisäksi ohjaaja ei aina ollut saatavilla asioiden varmistamista varten. Opiskelijoiden opettaessa toisiaan koettiin, että väärinkäsityksiä voi syntyä helpommin ja opiskelija saattaa vahingossa oppia asioita väärin.

Enemmistö vastaajista koki tiimioppimismallin hyödyn jäävän vähäiseksi, jos yhteistyö työparin kanssa ei toimi. Tämän koettiin hankaloittavan harjoittelujaksoa, koska saman parin kanssa on tarkoitus työskennellä koko jakson ajan. Osa vastaajista koki, että haastava yhteistyösuhde työparin kanssa vaikeuttaa harjoittelun suorittamista ja asioita tulee opittua vähemmän.

7.2 Kohdatut haasteet

Erityisiä haasteita harjoitteluun muodostui liian vähäisestä perehdytyksestä tai sen puutteesta. Ohjaajat vaihtuivat perehdytyksen aikana, mikä teki perehdytysajasta rikkonaisemman. Osa opiskelijoista koki joutuneensa itsenäiseen työskentelyyn liian nopeasti, jolloin vajaa perehdytys aiheutti ongelmia sekä haastavia tilanteita koko harjoittelun ajan. Perehdytyksen jälkeen osa vastaajista koki useiden asioiden jääneen epäselväksi. Muun muassa kenen vastuulla jokin asia on ja miksi.

Vastausten mukaan osa opiskelijoista koki työyhteisössä vallitsevan ilmapiirin epämiellyttäväksi. Monta viikkoa kestävä harjoittelu koettiin vaikeaksi, jos oma työpari käyttäytyi asiattomasti. Asiatonta käytöstä kohdattiin lähinnä työyksikön

työntekijöiltä tai toisilta opiskelijoilta. Epäasiallinen käytös työyksikössä ilmeni esimerkiksi juoruilun muodossa.

Työyksikössä vallitsevaa ilmapiiriä heikentäviksi tekijöiksi koettiin myös kiire, opiskelijoiden suuri lukumäärä samassa yksikössä sekä joidenkin työntekijöiden kiinnostuksen puute opiskelijoiden ohjaamiseen. Lisäksi työparin kanssa keskenään poikkeavat työskentelytavat aiheuttivat haasteellisia tilanteita. Työparin kanssa erimielisyyksiä tuli muun muassa miten tietyt asiat tulisi tehdä tai miten jokin ohje oli ymmärretty.

Enemmistö vastaajista koki, että harjoittelun aikana kohdatut haasteet saatiin pääosin ratkaistua. Tyypillisimmin haasteet ratkaistiin keskustelemalla joko oman työparin tai harjoittelua ohjaavan opettajan kanssa. Osa vastanneista koki joidenkin haasteiden jääneen kokonaan ratkaisematta. Haastavia tilanteita jäi ratkaisematta muun muassa siksi, etteivät työntekijät olleet halukkaita muuttamaan asenteita opiskelijoita kohtaan.

7.3 Opiskelijan rooli

Kysymyksiin vastanneista enemmistö koki tiimioppimismallin mukaisessa harjoittelussa opiskelijan roolin olleen huomattavasti itsenäisempi verrattuna tavanomaiseen harjoitteluun. Opiskelijoille määritettiin harjoittelun aikana tietyt asiakkaat tai potilaat, joiden hoidosta he vastasivat harjoittelun ajan. Itsenäiseen työhön siirryttiin perehdytyksen jälkeen ja apua sai tarvittaessa pyytämällä. Joistakin vastauksista ilmeni siirtymisen tapahtuneen vasta kun opiskelija koki olevansa valmis. Osa opiskelijoista koki joutuneensa liian aikaisin itsenäisempään työskentelyyn puutteellisen perehdytyksen vuoksi.

Opiskelijat kokivat myös saaneensa ottaa enemmän vastuuta omasta oppimisestaan ja työskentelystään harjoittelun aikana. Enemmistö vastanneista koki saaneensa tehdä asioita enemmän itse verrattuna tavanomaiseen harjoitteluun. Pääasiassa opiskelijan roolin vastuullisuuteen ja itsenäisyyteen oltiin tyytyväisiä. Osa vastanneista koki kaivanneensa enemmän ohjausta ja vähemmän itsenäistä roolia harjoittelun aikana. Epäselviin asioihin kaivattiin enemmän ohjaajan tukea. Liian itsenäisen työskentelyn koettiin heikentävän oppimiskokemusta.

Tiimioppimismallin mukaisessa harjoittelussa opiskelijan roolissa koettiin olevan osana työyhteisöä. Enemmistö vastaajista koki, että opiskelijoiden mielipiteet erilaisissa asioissa otettiin työyhteisössä huomioon. Tavanomaisessa harjoittelussa opiskelijat ovat enemmän opiskelijan perinteisessä roolissa, kun koko harjoittelun ajan kuljetaan ohjaajan mukana. Tiimioppimismallin mukaan toteutetussa harjoittelussa opiskelijat ovat tasavertaisemmassa suhteessa yksikön työntekijöiden kanssa.

7.4 Kehitysideat

Harjoittelun aikana useiden vastaajien kielteiset kokemukset syntyivät perehdytyksen riittämättömyydestä tai puutteesta sekä ohjaajien suuresta vaihtuvuudesta. Onnistuneella perehdytyksellä on suuri vaikutus harjoittelun onnistumisen kannalta, minkä vuoksi opiskelijat kokivat selkeää tarvetta perehdytyksen kehittämiseen. Ohjaajan toivottiin pysyvän samana tai vaihtuvuutta vähennettävän perehdytysviikon ajan. Tällöin perehdytys pysyisi tasalaatuisempana, jolloin opiskelijoilla olisi tasavertaiset edellytykset siirtyä itsenäiseen työskentelyyn.

Pysyvyyden lisäksi ohjaajilta toivottiin myös aitoa kiinnostusta ja myönteistä suhtautumista opiskelijoiden ohjaamiseen. Ongelmat ilmenivät nimenomaan ohjaajien kiinnostuksessa ohjata opiskelijoita, sillä hoitajat merkittiin ohjaajiksi, vaikka osa ei siitä pitänytkään. Se näkyi ohjaamisen laadun heikentymisenä sekä opiskelijoiden huonona oppimisena ja harjoittelussa viihtymisenä.

Laadukkaamman perehdytyksen lisäksi useat vastanneista opiskelijoista toivoivat mahdollisuutta harjoittelun aikana kiertäviin työpareihin. Eri parien kanssa työskentelyn kautta opiskelijat näkisivät ja oppisivat harjoittelun aikana useita erilaisia työskentelytapoja. Erilaisten työskentelytapojen nähtiin monipuolistavan harjoittelun oppimiskokemuksia. Vaihtuvan työparin koettiin olevan myös ratkaisu tilanteeseen, jossa yhden parin kanssa yhteistyö ei toimi.

7.5 Tulosten arviointi

Tulosten luotettavuuden arviointi on keskeinen osa tieteellistä tutkimusta. Tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa keskeisiä käsitteitä ovat valideetti eli tutkimuksen pätevyys ja reliabiliteetti eli tutkimuksen toistettavuus. Tyypillisesti näitä

käsitteitä hyödynnetään kvantitatiivisen tutkimuksen tulosten luotettavuuden arviointiin, mutta näitä käsitteitä sovelletaan myös kvalitatiivisen tutkimuksen tulosten arviointiin. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 24-26.)

Tulosten validiteettia arvioitiin muun muassa pohtimalla kuinka hyvin saatuja tuloksia voidaan yleistää. Kysymyksiin vastanneiden opiskelijoiden pienen lukumäärän vuoksi opinnäytetyötä varten kerättyä aineistoa saatiin niukasti. Vastaus-ten vähyden vuoksi aineistosta ilmenevät kokemukset eivät kuvaa yleispätevästi tiimioppimismallin mukaisen harjoittelun suorittaneiden opiskelijoiden kokemuksia.

Tulosten reliabiliteettia on haastavaa arvioida tällä hetkellä. Tiimioppimismalli on vielä suhteellisen uusi ja alati kehittyvä harjoittelumuoto, joten vastaavia valmiita tutkimuksia aiheesta ei ole paljoa. Tutkimuksen reliabiliteettia olisi hyvä arvioida, mikäli vastaava tutkimus toistettaisiin.

Saatujen tulosten luotettavuutta pystytään arvioimaan arvioimalla tulosten uskottavuutta, vahvistettavuutta, siirrettävyyttä sekä reflektiivisyyttä. Uskottavuus eli credibility tarkoittaa tutkimuksen sekä sen tulosten uskottavuutta ja sen osoittamista. Tulosten vahvistettavuus tarkoittaa tutkimusprosessin kirjaamista niin, että toinen tutkija pystyy seuraamaan tutkimusprosessia pääpiirteittäin. Siirrettävyys eli transferabilisyys tarkoittaa tutkimuksesta saatujen tulosten siirrettävyyttä vastaavanlaisiin tilanteisiin. Siirrettävyyden kannalta on oleellista, että tutkija antaa tarpeeksi tietoa tutkimuksen kohderyhmästä ja ympäristöstä. Reflektiivisyydellä tarkoitetaan tutkijan tietoisuutta omista lähtökodistaan tutkijana, Reflektiivisyyttä arvioidessa tutkija pohtii kuinka omalla toiminnallaan vaikuttaa aineistoonsa ja tutkimukseen. (Juvakka & Kylmä 2007, 128-129.)

Tulosten uskottavuutta voidaan vahvistaa käyttämällä menetelmänä esimerkiksi aineistotriangulaatiota. Aineistotriangulaatiossa ajatuksena on esittää tarkastelun alainen ilmiö eri näkökulmista. (Juvakka & Kylmä 2007, 128.) Aineistoa tulkitessa pyrimme ottamaan tämän huomioon esittämällä saadut vastaukset mahdollisimman monipuolisesti niitä liikaa karsimatta. Tämän pyrkimyksenä oli tuoda esiin mahdollisimman monta näkökulmaa, eikä vain tutkijoiden mielestä niin sanotusta tärkeimmän tai miellyttävimmät.

Vahvistettavuus on otettu huomioon kuvaamalla opinnäytetyöprosessin kulkua alusta loppuun mahdollisimman tarkasti. Taustatietoja kohderyhmästä pyrittiin antamaan kohderyhmän yksityisyydensuoja ja yksityishenkilöiden tunnistamattomuus huomioon ottaen.

Opinnäytetyön valmistumisen jälkeen tulosten siirrettävyyttä voidaan kokeilla testaamalla voiko tiimioppimismallia kehittää saatujen tulosten perusteella. Jotta siirrettävyyttä voidaan arvioida, on opinnäytetyöraportissa kuvattu taustatietoa tutkimukseen osallistuneista sekä tutkimuksen toteutuksesta.

Oman toiminnan reflektointia on tehty koko opinnäytetyöprosessin ajan. Aineisto tutkimusta varten kerättiin ilman vastaajien manipulointia. Kohderyhmälle välittyneessä sähköpostiviestissä painotettiin kysymyksiin vastaamisen vapaaehtoisuutta, luottamuksellisuutta. Kyselylomakkeen kautta saatuihin vastauksiin ei opinnäytetyön tekijöinä olla vaikutettu. Aineisto pyrittiin analysoimaan ja esittämään selkeästi ilman opiskelijoiden kokemusten vääristelyä. Tekijöiden omat hoitotyön opinnot tai omakohtaiset kokemukset ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta eivät ole vaikuttaneet tuloksia väärentävästi

8 Eettiset näkökohdat

Tutkimuslupa opinnäytetyötä varten anottiin Saimaan ammattikorkeakoulun tutkimusjohtajalta Henri Karppiselta keväällä 2019. Opinnäytetyön toteutus aloitettiin tutkimusluvun myöntämisen jälkeen.

Eettisesti kestävät tutkimustavat kunnioittavat ihmisarvoa, jolloin tutkimuksessa pyritään turvaamaan tutkittavien itsemääräämisoikeus, vahingoittumattomuus ja yksityisyys (Hakali 2016, 9). Opinnäytetyössä huomioitiin esimerkiksi yksilön itsemääräämisoikeutta siten, että opiskelijoille lähetettyihin kysymyksiin vastaaminen oli täysin vapaaehtoista eikä vastaamisella ei ollut vaikutusta opiskelijoiden opintojen etenemiseen.

Saimme tietää ryhmät, joiden vanhimmille linkki sähköisiin kysymyksiin tulisi lähettää LAB-ammattikorkeakoulun lehtori Titta Sainiolta. Kysymykset lähetettiin

sähköpostilla ryhmien vanhimmille, jotka välittivät sähköpostiviestin ryhmiensä opiskelijoille. Sähköpostiviesti lähetettiin yhteensä 13 ryhmän vanhimmalle.

Vastaaminen kysymyksiin tapahtui Webropolin kautta anonymisti. Kysymyksiin vastanneita opiskelijoita ohjeistettiin vastaamaan niin, ettei vastauksissa käytetä henkilötietoja. Saadut vastaukset kerättiin yhteen ja analysoitiin. Opinnäytetyön valmistumisen jälkeen analysoitu materiaali hävitettiin asianmukaisesti. Opinnäytetyöprosessin aikana ainoastaan opinnäytetyön tekijät pääsivät lukemaan annettuja vastauksia. onko tässä kaikki eettiset asiat -luottamuksellisuus, saate - lähdeviite?

9 Pohdinta

Yhteistyö ohjaavan opettajan kanssa oli sujuvaa koko opinnäytetyöprosessin ajan. Jo suunnitteluvaiheessa saimme hyvin tukea ja uusia näkökulmia opinnäytetyön toteuttamiseen. Opinnäytetyön tekoa hidastutti muun muassa ongelmat toimimattoman tietotekniikan vuoksi.

Opinnäytetyön tekeminen parina tuntui luontevalta ja yhteistyö välillämme sujui hyvin koko opinnäytetyöprosessin ajan. Yhdessä työskennellessä pystyimme jakamaan tehtäviä keskenään samalla hyödyntäen molempien osapuolten vahvuuksia. Opinnäytetyön tekeminen on ollut molemmille opettavainen ja mielenkiintoinen kokemus, josta on hyötyä tulevaisuudessa.

Eryyisiä haasteita opinnäytetyön toteuttamiseen syntyi tarvittavan aineiston keräämisestä. Alun perin suunnitelmana oli toteuttaa aineistonkeruu pienryhmissä toteutettuina teemahaastatteluinä. Ryhmähaastatteluiden järjestäminen osoittautui odotettua haastavammaksi muun muassa usean ihmisen aikataulujen yhteensovittamisen vuoksi. Lisäksi myös COVID-19 pandemian vuoksi voimaan astuneet poikkeusolot sekä koulujen sulkeminen vaikuttivat päätökseen muuttaa aineistonkeruumenetelmää. Yhteisen pohdinnan sekä ohjaavan opettajan kanssa keskustelun jälkeen päädyttiin vaihtamaan aineistonkeruumenetelmä avoimiksi kysymyksiksi.

Avoimet kysymykset ja niistä saatu aineisto osoittautuivat kuitenkin hyväksi menetelmäksi, erityisesti aikataulujen sovittamisen kannalta. Nyt kysymyksiin pystyi vastaamaan missä tahansa ja milloin vain, eikä tarvinnut sopia erikseen aikaa haastatteluille. Vaikka vastauksia ei tullut kuin muutamia, koimme silti aineiston laadukkaaksi. Aineiston vähyydestä huolimatta sitä pystyttiin selkeästi analysoimaan ja siitä sai hyvin tietoa irti.

9.1 Tulosten tarkastelu

Tutkimuksesta saatujen tietojen perusteella kävi ilmi, että opiskelijat olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä tiimioppimismalliin. Parin kanssa työskentely oli useimmiten luontevaa. Opiskelijat saivat ottaa enemmän vastuuta ja olivat tyytyväisiä siitä, että pystyivät tekemään asioita itsenäisemmin. Tiaisen vuonna 2017 valmistuneessa tutkimuksessa ilmeni, että 95 % tutkimukseen osallistuneista ohjaajista koki itsenäisen työskentelyn auttavan opiskelijoiden oppimista. Tutkimukseen osallistuneet ohjaajat myös kokivat, että opiskelijat oppivat parhaiten tekeillä itse ohjaajan seuratussa vierestä. (Tiainen 2017, 81.)

Vastaavasti ilman ohjaajaa työskentely koettiin välillä hankalaksi, sillä ei ollut niin sanottua ohjausta siihen, tekeekö asioita oikein vai väärin. Haasteita koettiin myös perehdytyksen suhteen. Perehdytys koettiin riittämättömäksi ja sen jälkeen osa opiskelijoista oli epävarmoja yksikötoiminta malleista. Ohjaajilta kaivattiin enemmän läsnäoloa ja ohjausta. Vuonna 2018 valmistuneessa opinnäytetyössä tarkasteltiin VOO-mallin mukaisen harjoittelun suorittaneiden opiskelijoiden ja sairaanhoitajien kokemuksia. Kyseisessä tutkimuksessa ilmeni samankaltaisia tuloksia. Perehdytyksen jälkeen opiskelijoilla oli epävarmuutta yksikön toimintamalleista ja opiskelijat kaipasivat perehdytysviikon aikana yksilöllisempää ohjausta. (Syrjänen, Mikonmaa & Herlevi 2018, 37.)

Hoitotyön opiskelijoiden ohjaamisen tavoitteena on lisätä opiskelijan asiantuntijuutta ja kehittää tämän ammatti-identiteettiä. Opiskelijan ohjausta voidaan myös pitää osana opiskelijan ammatillistumista. Ohjaamisessa pyritään lisäämään opiskelijan omaa toimintakykyä eikä tarjota suoria vastauksia. (Tiainen 2017, 17.) Laadukkaan ohjauksen jälkeen opiskelijalla tulisi olla edellytykset siirtyä itsenäisempään työskentelyyn. Jos perehdytys jää puutteelliseksi, puuttuu opiskelijalta

olennaisia taitoja eikä tämä välttämättä pärjää itsenäisessä työssä. Itsenäiseen työskentelyyn siirryttäessä tulisi myös ottaa huomioon opiskelijoiden yksilöllisyys. Osa opiskelijoista voi tarvita harjoittelun alussa enemmän ohjausta ja neuvontaa.

Vastauksista selvisi, ettei työyksikön ilmapiiriin oltu aina tyytyväisiä. Ilmapiirin laatu työyhteisössä on yksi osa työhyvinvointia (Sosiaali- ja terveysministeriö). Työhyvinvoinnin ylläpito ja edistäminen kuuluvat sekä työnantajalle että työntekijälle. Harjoittelussa ollessaan opiskelijat ovat osa työyhteisöä, joten työhyvinvoinnin ylläpito kuuluu myös heille. Asiaton käytös ja huonon ilmapiirin luominen eivät kuulu työyhteisöön.

Osa kysymyksiin vastanneista opiskelijoista koki joutuneensa liian äkkiä tekemään itsenäistä ja vastuullista työtä. Liiallinen vastuu aiheuttaa muun muassa stressiä. Stressi voi yksilöstä aiheuttaa sekä fyysisiä että psyykkisiä oireita, kuten muun muassa levottomuutta ja ärtyneisyyttä. (Mattila 2018.) Harjoitteluissa tulee tavallisesti myös hyvin äkillisiä tilanteita ja päivät voivat olla kiireisiä. Liiallinen kuormitus saattaa aiheuttaa opiskelijalle oireilua. Vuonna 2017 valmistuneesta opinnäytetyössä ilmeni, että kolmannen vuoden opiskelijoille harjoitteluissa eniten stressiä aiheutti tiedon ja taidon puute, potilaiden hoitoon liittyvät paineet sekä harjoitteluun liittyvät kirjalliset tehtävät (Väisänen 2017, 21).

Kehitettävää löytyi myös työparin vaihdoista, osa halusi kiertävän työparin. Jos esimerkiksi työtehtävät tai yhteistyö ei muuten sujunut niin kuin pitää tai henkilöiden väliset kemiat eivät toimi, olisi ollut hyvä pystyä vaihtamaan työparia.

9.2 Jatkotutkimusaiheet ja tulosten hyödyntäminen

Tulevaisuudessa aihetta voitaisiin tutkia esimerkiksi vertailemalla tiimioppimismallin mukaisen harjoittelun suorittaneiden ja perinteisen harjoittelun suorittaneiden opiskelijoiden kokemuksia keskenään. Näin ollen tiimimallin mukaisia harjoitteluja pystyttäisiin edelleen kehittämään ja opiskelijoiden kokemuksia saataisiin entistä paremmiksi ja positiivisemmiksi. Tiimioppimismallin yleistyessä aihetta voitaisiin tutkia myös tarkastelemalla tiimioppimismallin hyötyjä eri vaiheessa opintoja olevien hoitotyön opiskelijoiden kesken.

Tiimioppimismallin kehittämisen lisäksi opinnäytetyömme tuloksia voidaan hyödyntää tulevien tutkimusten vertailuaineistona. Koska tiimioppimismallia kehitetään ja toimintamalleja muutetaan, aineistoa voitaisiin hyödyntää muun muassa opiskelijoiden kokemusten vertailuun ennen uusien toimintamallien käyttöönottoa sekä käyttöönoton jälkeen. Tällöin saataisiin opiskelijalähtöistä tietoa uusien toimintamallien toimivuudesta.

Lähteet

Björkholm, M. 2012. Sairaanhoidajaopiskelijoiden kokemuksia ammattitaitoa edistävän harjoittelun ohjauksesta. Saimaan ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2012121018854> Luettu 28.4.2020

Hakala, T. 2016. Eettisyys laadullisessa tutkimuksessa – tutkijan näkökulma. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/100284/GRADU-1481615633.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Luettu 30.11.2019

Hankonen, R. 2017. Sairaanhoidon opiskelijat haluavat lisää klinisiä taitoja. Tehy-lehti. <https://www.tehylehti.fi/fi/uutiset/sairaanhoidon-opiskelijat-haluavat-lisaa-klinisia-taitoja> Luettu 27.4.2020

Hulkari, K. 2006. Työssäoppimisen laadun käsite, itsearviointi ja kehittäminen sosiaali- ja terveysalan ammatillisessa peruskoulutuksessa. Tampereen yliopisto. Akateeminen väitöskirja. <http://urn.fi/urn:isbn:951-44-6684-5> Luettu 28.4.2020

Hyppänen, A. 2017. Projektioppimisen malli – kokemuksia projektioppimisesta hoitotyön opinnoissa. Saimaan Ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2017060412245> Luettu 28.4.2020

Ivanoff-Lahtela, P. 2020. LAB-ammattikorkeakoulu. Harkka-hanke edistää Vastuuta ottamalla opit -harjoitteluohjauksella käyttöönottoa. <https://blogit.lab.fi/health/2020/03/17/harkka-hanke-edistaa-vastuuta-ottamalla-opit-harjoitteluohjauksella-kayttoonottoa/> Luettu 26.4.2020

Juvakka, T. & Kylmä, J. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Kalpio, R. 2007. Sairaanhoidajaopiskelijoiden ammattitaitoa edistävä harjoittelu: toimintatutkimus ammattikorkeakoulussa. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutus. Lisensiaattitutkimus.

Kanta-Hämeen keskussairaala 2019. Vastuuta Ottamalla Opit eli VOO-harjoittelu. <https://www.khshp.fi/wp-content/uploads/2019/02/Voo-esite-opiskelijoille.pdf> Luettu 27.4.2020

Kärkkäinen, L. 2016. Sairaanhoidajaopiskelijoiden kokemukset ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta ja harjoittelukokemusten vaikutus urasuunnitelmiin. Saimaan ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201603163239> Luettu 28.4.2020

LAB-ammattikorkeakoulu 2020. Harjoittelu. <https://www.saimia.fi/lab/fi/opiskelu/info/harjoittelu> Luettu 26.4.2020

Luuppala, H., Asikainen, M. & Kerilahti, A. 2018. Perehdytysopas sairaanhoidajaopiskelijoiden ohjaamiseen moduuliharjoittelussa. Diakonia-ammattikorkeakoulu.

Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201803123277> Luettu 28.4.2020

Löfman, P. 2014. Tapaustutkimus itseohjautuvuudesta sairaanhoitajakoulutuksen eri vaiheissa. University of Eastern Finland. https://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-1468-2/urn_isbn_978-952-61-1468-2.pdf Luettu 28.4.2020

Martela, F. & Jarenko, K. 2017. Itseohjautuvuus – Miten organisoitua tulevaisuudessa? Helsinki: Alma Talent Oy

Mattila, A. 2018. Stressi. Duodecim terveyskirjasto. https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00976 Luettu 28.4.2020

Mölsä, K. 2000. Sairaanhoitajaopiskelijan käytännön opiskelun ohjaus ohjaajan näkökulmasta. Tampereen yliopisto. Pro gradu –tutkielma.

Patama, J. & Seppänen N. 2017. Opiskelijoiden kokemuksia VOO-opiskelijaohjausmallista. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2017113019133> Luettu 22.4.2020

Puhakainen, P. 2017. Sairaanhoitajaopiskelijan opas ammatillisessa harjoittelussa oppimisen tueksi EKKS:n päiväkirurgiseen yksikköön. Saimaan ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2017112317849> Luettu 20.7.2019

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV. Aineisto- ja teorialähtöisyys. https://www.fsd.tuni.fi/metelmaopetus/kvali/L2_3_2_3.html Luettu 27.4.2020

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2009. Yhteiskuntatieteellinen tietokanto. Menetelmäopetuksen tietovaranto KvaliMOTV. <https://www.fsd.uta.fi/fi/tietokanto/julkaisut/kvalimotv.pdf> Luettu 27.4.2020

Saimaan ammattikorkeakoulu 2020a. Terveystenhoitajakoulutus. https://ops.saimia.fi/opsnet/disp/fi/ops_KoulOhjSel/tab/tab/sea?koulohj_id=18396711&ryhmtyypp=1&lukuvuosi=&stack=push Luettu 26.4.2020

Saimaan ammattikorkeakoulu 2020b. Sairaanhoitajakoulutus. https://ops.saimia.fi/opsnet/disp/fi/ops_KoulOhjSel/tab/tab/sea?koulohj_id=18396703&ryhmtyypp=1&lukuvuosi=&stack=push Luettu 25.4.2020

Saimaan ammattikorkeakoulu 2020c. Ensihoitajakoulutus. https://ops.saimia.fi/opsnet/disp/fi/ops_KoulOhjSel/tab/tab/sea?koulohj_id=18396616&ryhmtyypp=1&lukuvuosi=&stack=push Luettu 25.4.2020

Sainio, T. 2018. Voo-harjoittelu. <https://www.saimia.fi/suunta/voo-harjoittelu/> Luettu 27.4.2020

Sosiaali- ja terveysministeriö 2020. Työhyvinvointi. <https://stm.fi/tyohyvinvointi> Luettu 28.4.2020

Syrjänen, E., Mikonmaa, E. & Herlevi M. 2018. Sairaanhoidajien ja sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia VOO-mallista. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018121922497> Luettu 26.4.2020

Tanskanen, K. 2005. Ohjatun harjoittelun laatu: kyselytutkimus sairaanhoitajaopiskelijoille. Kuopion yliopisto. Pro gradu –tutkielma. Luettu 27.4.2020

Tiainen, A. 2017. Sairaanhoitajaopiskelijoiden harjoittelun ohjaajien ohjausorientaatio ja sen muutokset 1999-2010. University of Eastern Finland. Väitöstutkimus. https://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-2388-2/urn_isbn_978-952-61-2388-2.pdf Luettu 27.4.2020

Väisänen, S. 2017. Stressiä aiheuttavat tekijät sairaanhoitajaopintojen kolmannen vuoden harjoitteluiden aikana. Karelia-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2017120119193> Luettu 28.4.2020

Vänskä, K., Laitinen-Väänänen, S., Kettunen, T. & Mäkelä, J. 2011. Onnistuuko ohjaus? Sosiaali- ja terveysalan ohjaustyössä kehittyminen. Helsinki: Edita.

Kyselylomake

Hoitotyönopiskelijoiden kokemuksia tiimioppimismallista ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa

Kaikki kysymykset käsittelevät kokemuksiasi tiimioppimismallista ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa.

Vastaathan kysymyksiin rehellisesti ja omien kokemustesi mukaan. Vastauksiin ei ole pakko kirjoittaa asioita, joita et tahdo kertoa. Ethän käytä vastauksissa henkilötietoja, kuten esimerkiksi ihmisten nimiä.

1. Millaisia positiivisia kokemuksia sinulla on tiimioppimismallista harjoittelussa?

200 merkkiä jäljellä

2. Millaisia negatiivisia kokemuksia sinulla on tiimioppimismallista harjoittelussa?

200 merkkiä jäljellä

3. Koetko harjoittelun aikana olleen enemmän positiivisia vai negatiivisia kokemuksia?

- Positiivisia
- Negatiivisia
- Tasavertaisesti molempia

4. Millaisia haasteita kohtasit harjoittelun aikana?

200 merkkiä jäljellä

5. Mistä nämä haasteet syntyivät?

150 merkkiä jäljellä

6. Miten nämä haasteet ratkaistiin?

150 merkkiä jäljellä

7. Millainen opiskelijan rooli oli harjoittelun aikana?

200 merkkiä jäljellä

8. Miten rooli erosi tavallisen harjoittelun opiskelijan roolista?

150 merkkiä jäljellä

9. Miten tiimioppimismallia tarvitsisi erityisesti kehittää?

200 merkkiä jäljellä

10. Mitä konkreettisia kehitysideoita haluaisit esittää?

200 merkkiä jäljellä

Luokitusten taulukko

Yläluokat	Myönteiset kokemukset	Kielteiset kokemukset	Kohdatut Haasteet	Opiskelijan rooli	Kehitysideat
Alaluokat	Yhteistyö	Riittämätön perehdytys	Riittämätön perehdytys	Itsenäisyys	Kiertävä työpari
	Positiivinen ilmapiiri	Ohjaajan puuttuminen	Ohjaajan puuttuminen	Vastuullisuus	Sama ohjaaja perehdytysviikon ajan
	Tasavertaisuus	Yhteistyön toimimattomuus	Opiskelijoiden suuri lukumäärä	Osana työyhteisöä	Ohjaamisesta kiinnostuneet ohjaajat
			Asiaton käyttäytyminen		
			Erilaiset toimintatavat		